

če mají právo na styk s nezletilými dětmi. Přesto však se většinou měrou, zvláště v poslední době, příbuzní dítěte obracejí na soudy, aby jim pomohly k udržování styků s dětmi.

V daném případě se babička dítěte domáhala styku s vnukem proti přání matky dítěte. Soud návrh zamítl v zájmu dítěte a rozhodl, že dítě má být trvale u své matky, když předtím došlo k rozvratu manželství a dítě určitý čas strávilo s otcem. V odůvodnění zamítavého rozsudku se také uvádí, že dítě by utrpělo citovou škodu v důsledku nepřátelství existujícího mezi jeho matkou a babičkou. Soud však se ve svém odůvodnění vyjádřil – a v tom je rozhodnutí pro nás zajímavé – že nepřímé styky s dítětem, jako např. dopisy dítěti, mají být udržovány. Na jednu stranu soud uvádí, že prarodiče musí být v obdobných případech posuzováni rozdílně od rodičů, protože pro blaho dětí nejsou tak významní, jak je v rozsudku doslova uvedeno. Na druhou stranu však vliv prarodičů může být ku prospěchu dítěti, avšak jejich vliv na dítě má být vykonáván opatrně a ke styku s dítětem nemá docházet příliš často.

V bulletinu je uveden také sporný případ týkající se tzv. harašení. Protože jsme národ učenlivý, nepochybně lze očekávat v budoucnu podávání stížností a zejména žalob i u nás. Článek je napsán „Harašení – sledovací žen“. V nedávných měsících byla v tisku (anglickém) velká publicita případů týkajících se mužů, kteří „sledují“ ženy. Protože ani nedávné trestní a civilní zákony neobsahovaly adekvátní ustanovení, která se týkají tohoto problému, anglický parlament urychleně tuto mezeru v legislativě vyplnil. Nová úprava se však týká i případů harašení jako obecného problému a netýká se pouze mužů, kteří ženy jen pronásledují.

Nový zákon upravuje jak civilní, tak i trestní odpovědnost za jednání mužů, kteří ženy obtěžují nebo pronásledují. Žena může žádat soud, aby omezil další útočné chování vůči sobě, resp. může žádat náhradu škody včetně kompenzace za svůj úzkostný stav, jakož i možnou následnou finanční ztrátu. Široká definice termínů harašení obsahuje jakékoliv chování způsobující obavy, úzkost a jmenovitě se týká i řečí, které mohou mít takovéto důsledky. Z parlamentní zprávy o tomto zákonu je zcela jasné, že harašení může představovat jakékoliv chování, které by odůvodněně vyvolávalo tíseň nebo úzkost ženy. Rozsah obtěžování podle tohoto zákona se jeví jako téměř neomezený. Může například obsahovat nerozumné chování novinářů, výběrčích dluhů, sousedů nebo osob zaměstnaných u soukromých bezpečnostních složek apod.

Anglická vláda má za to, že ročně soudům napadne několik stovek žalob, které se týkají pronásledování žen nebo harašení. Zákon tak otevřel dveře k uplatňování dalších nároků.

Já pak dodávám, že z tohoto materiálu jsem se nedočel, zda čin harašení může být spáchán také ženou na muže.

JUDr. Václav Král

Vztah Evropské unie k Evropské úmluvě o ochraně lidských práv

Evropská unie a Rada Evropy jsou nepochybně organizace, které jsou pro poválečný rozvoj Evropy velmi důležité. Ve všeobecném povědomí je tu EU převážně k účelům ekonomického rozvoje a vytváření společného evropského ekonomického prostoru, zatímco Rada Evropy se stará o jiné, méně viditelné hodnoty, chápané jako součást právních, demokratických kultur. Čím dále tím více však je zřejmé, že se zájmy obou organizací v některých oblastech, např. práva, často překrývají, doplňují a stýkají, a že je tedy nejen praktické, když např. problémy právních nástrojů boje proti korupci řeší společně, ale když si i vzájemně vyjasňují a vymezují meze svých aktivit tak, aby se duplicitně nevytvářela obdobná řešení pro různý okruh členských států (Rada Evropy má daleko větší počet členských států, než EU, nicméně např. v procesu přístupu přidružených států do EU je velmi důležité, do jaké míry přidružený stát „evropeizoval“ svůj právní systém tím, že přistoupil k úmlouvám Rady Evropy).

Hovoří se o „evropském právu“, „komunitárním právu“, harmonizaci našeho vnitrostátního práva s oním evropským, ale také o aplikaci evropského práva domácími soudy. Bez aplikace evropského práva na půdě domácích soudů členských států by toto právo nemohlo nabýt skutečného významu, nežilo by.

Na druhé straně se souběžně hovoří o nutnosti dodržovat v České republice lidská práva, o nutnosti dodržovat závazky vyplývající z našeho členství v Evropské úmluvě o ochraně lidských práv Rady Evropy a o tom, že podle čl. 10 Ústavy je tato a jsou i jiné mezinárodní úmluvy, které jsou zaměřeny na ochranu lidských práv, součástí domácího práva a právního řádu. Soudy proto aplikují (nebo by měly aplikovat) Evropskou úmluvu o ochraně lidských práv přímo v jednotlivých řízeních.

Nejen v České republice, ale i ve všech státech, které jsou touto úmluvou vázány a zároveň jsou či chtějí být členskými státy Evropské unie, vyvstává proto již delší dobu otázka, jaký je vztah evropského práva a Evropské unie k Evropské úmluvě o ochraně lidských práv Rady Evropy, co se stane, když domácí soud při aplikaci evropského práva poruší Evropskou úmluvu o ochraně lidských práv. Vždyt toto právo vzniká v instituci, která není členskou institucí ani Rady Evropy, ani Evropské úmluvy o ochraně lidských práv. Jakkoliv se taková úvaha jeví absurdní, ve skutečnosti bylo nutné definovat vztah Evropského společenství k uvedené úmluvě.

Proto Evropský soud přijal stanovisko 2/94 z 28. března 1996 „Přistoupení Společenství k Evropské úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod“. Rozsah Stanoviska nedovoluje publikaci jeho plného textu na stránkách Bulletinu. Pokusím se tedy alespoň o stručnou charakteristiku jeho obsahu.

Evropský soud může ještě dříve, než je event. zahájeno vyjednávání o přístupu Společenství k jakékoliv Úmluvě, vydat stanovisko ke kompetenci Společenství, protože je všeobecný účel a předmět

Úmluvy o ochraně lidských práv i institucionální význam přístupu k ní pro Společenství znám. Ve fázi před uzavřením zamýšlené dohody se totiž lze vždy obrátit na Soud, aby rozhodl, že v souladu s čl. 164 Smlouvy (EC Treaty) je při jejím výkladu i aplikaci respektováno právo. Jde o dva aspekty věci: aby se nestalo, že by Soud musil později rozhodnout o tom, že mezinárodní dohoda závazná pro Společenství je z důvodu obsahu nebo procedury přijetí neslučitelná s ustanoveními Smlouvy – to by mohlo být v mezinárodních vztazích komplikující – a dále, aby mohl posoudit kompatibilitu přistoupení Společenství k Úmluvě se Smlouvou.

Společenství má jednat v mezích pravomocí udělených Smlouvou a cílů, které Smlouva stanoví. Má tedy jen takové pravomoci, které mu jsou uděleny. To je třeba dodržovat jak v interních, tak i v mezinárodních aktivitách Společenství.

Základní práva tvoří nedílnou součást všeobecných právních principů, jejichž dodržování zajišťuje Soud. Ten se inspiruje ústavními tradicemi členských států i doporučeními mezinárodních smluv v oblasti ochrany lidských práv, jejichž jsou signatáři. Z tohoto pohledu má Evropská úmluva o ochraně lidských práv, o které se hovoří zejména v čl. F(2) Smlouvy o EU, zvláštní význam.

Soud uzavírá, že za současného stavu komunitárního práva není Společenství kompetentní přistoupit k Evropské úmluvě o ochraně lidských práv, protože žádné ustanovení Smlouvy o EU všeobecně neuděluje institucím Společenství pravomoc přijmout pravidla týkající se lidských práv nebo uzavřít mezinárodní dohodu v této oblasti. Takový přístup nelze opřít o čl. 235 Smlouvy o EU. *Dodržování lidských práv je podle názoru Soudu podmínkou zákonnosti komunitárních aktů. Přístup Společenství k Evropské úmluvě o ochraně lidských práv by však znamenal podstatnou změnu v současném komunitárním systému ochrany lidských práv v tom, že by Společenství vstoupilo do odlišného mezinárodního institucionálního systému a musilo by integrovat veškerá ustanovení Úmluvy do komunitárního právního řádu. Tato změna systému ochrany lidských práv ve Společenství se stejně zásadními institucionálními dopady pro Společenství a jeho členské státy by měla ústavní význam, a šla by proto nad rámec článku 235 Smlouvy o EU. Mohla by být provedena pouze na základě novelizace Smlouvy.*

JUDr. Jana Wurstová
Česká advokátní komora

UIA (Mezinárodní svaz advokátů)

UIA je nejstarší mezinárodní asociace advokátů založená původně evropskými frankofonními advokáty v roce 1927. Pro zajímavost je třeba vzpomenout, že advokacie první republiky byla jedním z prvních členů.

V současné době je členy UIA přes 300 národních nebo zemských či krajských advokátních organizací, které reprezentují více než dva miliony advokátů, a protože umožňuje i individuální členství, má dalších několik tisíc členů z celkem více než 110 zemí světa.

UIA je nevládní mezinárodní organizací se sídlem v Paříži se šesti oficiálními jazyky (francouzština,

na, angličtina, španělština, němčina, italština a arabština) a třemi jazyky pracovními (francouzština, angličtina a španělština).

Od r. 1971 působí rovněž jako nevládní organizace při OSN (v New Yorku, Ženevě a Vídni) i u Rady Evropy v Bruselu. Podílí se na činnosti Mezinárodního soudního tribunálu pro býv. Jugoslávii a Rwandu stejně jako na přípravě Stálého mezinárodního trestního soudu při OSN.

UIA se již od svého vzniku intenzivně věnuje ochraně práv a zájmů advokátů v celém světě (intervenuje vždy při jejich porušování apod.).

UIA každoročně pořádá pro své členy několikadenní kongresy v různých městech světa (v posledních letech Mexico City, San Francisco, Berlín, Londýn, Marakeš, Nice, příští rok v New Delhi a následně v Buenos Aires). Kongresy jsou zaměřeny na několik hlavních témat (letos v Nice například zavedení EURO a jeho vliv na EU, země střední a východní Evropy, USA, rozvojové země a státy východní Asie). Kromě toho pracují v rámci UIA trvale (někdy i ad hoc) komise, podkomise a pracovní skupiny, které se trvale zabývají specializovanou problematikou téměř ve všech oborech práva se zaměřením i na komparatistiku o jednotlivých právních oblastech a systémech. Proto na kongresech pak jsou jednotlivá témata zpracována i podle různých právních oblastí či systémů. V rámci přednášek jsou organizovány pracovní semináře, panelové diskuse apod. V průměru pracuje na každém kongresu cca 30 až 40 sekcí zaměřených na specializovaná témata.

Pro představu uvádím některá z nich: správní právo, ochrana životního prostředí, rodinné právo, lidská práva, práva k nemovitostem, mezinárodní právo soukromé hmotné i procesní, právo „lékařské“, trestní, pracovní, sportovní, letecké, mezinárodní arbitráž, pojišťovnictví, bankovníctví, právo EU, nekalá soutěž, námořní právo, média, mezinárodní úpadky, finanční služby, daňové právo, frančíza, informatika a telekomunikace, zahraniční investice, intelektuální vlastnictví, právo reklamní, odpovědnost za výrobek a službu, právo autorské, právo společností, mezinárodní prodej zboží a další.

Kromě toho UIA spoluorganizuje v členských zemích v průběhu každého roku desítky mono- nebo vícečetných seminářů v trvání většinou 1,5 dne, které umožňují přihlášeným účastníkům věnovat se pouze úzce specializovanému tématu a jsou méně náročné na čas i finanční náklady.

Všechny akce organizované UIA jsou doprovázeny i společensko-kulturními příležitostmi nebo fakultativními výlety s turistickým zaměřením zejména pro doprovod účastníků těchto akcí.

Dlouhodobým zástupcem ČAK jako kolektivního člena v UIA je nyní JUDr. Rao Uppaluri, jehož adresa a kontaktní čísla pro veškeré bližší informace jsou uvedena pod příspěvkem.

Individuální členství advokáta v UIA umožňuje pochopitelně účastnit se všech akcí, být o nich v průběhu roku s předstihem informován, podílet se případně i aktivně na činnosti stálých komisí, podkomisí nebo pracovních skupin s tematickým zaměřením, mít přístup k zpracovávaným tématům a nikoliv v poslední řadě mít kontakt a přístup do sítě milionů advokátů ve 110 zemích světa.

Zájemci o členství se mohou o další informace a vysvětlení obrátit na zástupce ČAK v UIA. Členství je rozlišeno na mladé advokáty do 35 let (roční příspěvek 760,- FRF) a ostatní (960,- FRF ročně). Kromě toho existují ještě sazby pro vícečetné individuální členy z jednotlivých větších advokátních kanceláří odstupňované od 3 členů výše.

V rámci posledního kongresu v Nice byla projednána i možnost, zejm. pro mladé české advokáty a koncipienty, účastnit se stáží v advokátních kancelářích v zahraničí, a to i podle vybraného za-